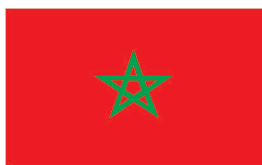

MINISTERSTWO PRZEDSIĘBIORCZOŚCI I TECHNOLOGII

MAROKO

Informacja o stosunkach gospodarczych z Polską

1. Podstawowe informacje, sytuacja gospodarcza

Królestwo Maroka jest dziedziczną monarchią konstytucyjną. Głową państwa jest król (od 1999 r. Mohammed VI). Władzę ustawodawczą stanowi dwuizbowy parlament. Władza wykonawcza należy do rządu, na którego czele stoi premier mianowany przez króla spośród polityków zwycięskiej w wyborach partii. Od kwietnia 2017 r. premierem jest **Saad Eddine El Othmani** z islamskiej Partii Sprawiedliwości i Rozwoju PJD.

Minister Spraw Zagranicznych i Współpracy:

Nasser Bourita

Minister Przemysłu, Handlu i Nowych Technologi:

Moulay Hafid El Alamy

Minister Gospodarki i Finansów:

Mohamed Boussaid

Minister Energii, Górnictwa, Wody i Środowiska:

Abdelkader Amara

Ambasador RP w Maroku:

Beata Podgórska, Charge d'affaires

Ambasador Maroka w Polsce:

Youns Tijani

„Arabska wiosna”, która od 2011 r. przetoczyła się przez Afrykę Płn. i Bliski Wschód, dotknęła także Maroko, gdzie jednak niepokoje miały ograniczony zakres. W referendum 2011 r. 98 % głosujących poparło zaproponowane zmiany konstytucyjne (ograniczenie władzy absolutnej króla, wzmocnienie pozycji szefa rządu i parlamentu, demokratyczne reformy społeczne). W listopadzie 2011 r. odbyły się przedterminowe wybory parlamentarne, w których zwyciężyła islamistyczna Partia Sprawiedliwości i Rozwoju (PJD), od lat wiodąca siła opozycyjna.

W ostatnich wyborach w październiku 2016 r. zwycięstwo ponownie odniosła PJD.

Powierzchnia Maroka: 446,5 tys. km² (pod administracją marokańską znajduje się też Sahara Zachodnia o pow. 264,3 tys. km²); **ludność:** 33,9 mln osób; **stolica:** Rabat (ok. 2 mln mieszk.). Główny ośrodek gospodarczy – Casablanca (3,5 mln mieszk.).

Języki urzędowe: arabski i berberski (od 2011 r.), w powszechnym użyciu, zwłaszcza w biznesie i administracji - j. francuski.

Walutą narodową Maroka jest dirham (MAD); średni kurs w 2017 r.: 1 USD = 9,64 MAD, w 2016 r.: 1 USD = 9,78 USD.

Główne bogactwa naturalne: fosforyty (ok. 60 % rezerw światowych, 3. światowy producent i 1. eksporter fosforytów), rudy żelaza, mangan, ołów, cynk, sól, miedź, baryt, bentonit, łupki bitumiczne (6. co do wielkości złoża, o równowartości 50 mld barytek ropy naftowej).

Struktura PKB w 2017 r.: rolnictwo – 14,8 %, przemysł - 29,1 %, usługi – 56,1 %.

Notatkę przygotował:

Departament Handlu i Współpracy Międzynarodowej
Ministerstwo Przedsiębiorczości i Technologii

marzec 2019 r.

Od 2000 r. Maroko notowało przyspieszony wzrost gospodarczy: średnia stopa wzrostu w latach 2000-2009 to 4,6 %. Pomimo wybuchu światowego kryzysu finansowego **wzrost gospodarczy** w Maroku był relatywnie wysoki, rzędu 4-5 %. W 2012 r. miało miejsce istotne spowolnienie wzrostu oraz pogłębienie deficytu budżetowego (-7,0 %) i na rachunku bieżącym (-9,7 %), co sprawiło, iż międzynarodowe instytucje finansowe (MFW) i agencje ratingowe (Moody's) obniżyły ocenę Maroka ze stabilnej na negatywną. Jednakże w 2 kolejnych latach wskaźniki te uległy istotnej poprawie dzięki rozpoczęciu procesu stopniowego urynkwienia cen paliw, wysokiej dynamice produkcji rolniczej, bezpośrednim inwestycjom zagranicznym oraz utrzymującemu się wysokiemu popytowi wewnętrznemu, stymulującym korzystne tendencje w gospodarce. Potwierdził je w swojej ocenie MFW, przedłużając władzom w Rabacie na kolejny okres dostęp do preferencyjnego instrumentu finansowego, tak zwanej ostrożnościowej linii płynnościowej PLL w wysokości 6,2 mld USD, przyznanej Maroku w 2012 r. Niezależnie od powyższego, przed Marokiem w dalszym ciągu stoją poważne wyzwania związane z koniecznością kontynuacji głębokich zmian strukturalnych gospodarki, wymagające jej dalszej dywersyfikacji dla zmniejszenia uzależnienia od wyników rolnictwa, podniesienia konkurencyjności oferty eksportowej, uelastycznienia kursu wymiany waluty narodowej, unowocześnienia systemu podatkowego, a przede wszystkim zakończenia reformy dotowania wybranych towarów i systemu ubezpieczeń społecznych.

Podstawowe wskaźniki makroekonomiczne

Wskaźniki	2013	2014	2015	2016 /dane szacunkowe/	2017 /dane szacunkowe/
PKB (PPP, mld USD)	253,1	265,7	282,9	286,3	297,8
PKB na 1 mieszk. (PPP, USD)	7 600	8 000	8 300	8 300	8 600
PKB (wzrost w %)	4,7	2,6	4,6	1,2	4,0
Deficyt budżetowy (% PKB)	5,2	4,9	4,4	4,0	3,7
Dług publiczny (% PKB)	63,5	73,8	75,7	77,5	77,2
Inflacja (%)	1,9	0,4	1,6	1,6	0,9
Bezrobocie (%)	9,2	9,9	9,7	9,4	10,0
Zadłużenie zagran. (mld USD)	b/d	39,9	42,3	44,7	45,7
Rezerwy dewizowe (mld USD)	b/d	20,4	23,0	25,4	23,0
Eksport towarów (mld USD)	18,3	23,7	18,5	22,7	24,6
Import towarów (mld USD)	39,9	46,1	32,7	41,4	44,1
Bezpośrednie inwestycje zagr. w Maroku (mld USD)*	3,36	3,58	3,71	3,00	3,03
			<i>łączna wartość: 48,7/</i>	<i>łączna wartość: 54,8/</i>	<i>łączna wartość: 57,8/</i>
Bezpośrednie inwestycje Maroka za granicą (mld USD)**	2,57	2,08	4,56	5,20	4,49

Źródło: Ministerstwo Gospodarki i Finansów, Bank Al-Maghrib (bank centralny), CIA

*Wartość rocznego napływu BIZ **Skumulowana wartość BIZ

Wartość **obrotów handlowych** Maroka z zagranicą, z wyraźną przewagą marokańskiego importu, oscyluje w granicach 60 – 70 mld USD rocznie. W 2017 r. osiągnęły one poziom 68,7 mld USD, przy ujemnym saldzie w wysokości 19,5 mld USD.

Marokański eksport w 2017 r. osiągnął wartość 24,6 mld USD (lekki wzrost w porównaniu do roku 2016). *Dominujące pozycje:* wyroby przemysłu odzieżowego, pojazdy samochodowe, przewody i kable elektryczne, chemikalia nieorganiczne, tranzystory, surowce mineralne, nawozy (włączając fosforany) naturalne i chemiczne, produkty petrochemiczne, owoce cytrusowe, warzywa, ryby.

Główni odbiorcy eksportu (2017 r.): Hiszpania (23,2 % udział), Francja (22,6 %), Włochy (5,9 %), USA (4,2 %).

Import Maroka w 2017 r. wyniósł 44,1 mld USD (wzrost o 2,7 mld USD w porównaniu z rokiem 2016). *Główne pozycje w imporcie:* ropa naftowa, tkaniny, sprzęt dla telekomunikacji, pszenica, gaz i energia elektryczna, tranzystory, tworzywa sztuczne.

Struktura geograficzna importu (2017 r.): Hiszpania (udział 16,7 %), Francja (12,2 %), Chiny (9,2 %), USA (6,9 %), Niemcy (6,0 %), Włochy (5,9 %), Turcja (4,5 %).

W raporcie Banku Światowego **Doing Business 2018** oceniającym warunki prowadzenia działalności gospodarczej w poszczególnych krajach, Maroko uplasowało się na **69. pozycji** wśród 190 ujętych w rankingu gospodarek świata (68. miejsce w DB 2017).

Maroko realizuje szereg sektorowych programów gospodarczych dotyczących modernizacji i rozwoju, w tym: przemysłu (Plan d'Accélération Industrielle), rolnictwa (Maroc Vert), turystyki (Vision 2020), rzemiosła i handlu wewnętrznego (Rawaj), rybołówstwa (Halieutis), nowoczesnych technologii informacyjnych i telekomunikacyjnych (Maroc Numeric 2013), logistyki (Stratégie Logistique) oraz rozbudowy infrastruktury (transport, zaopatrzenie w wodę pitną, asenizacja), budownictwa socjalnego i tworzenia nowych ośrodków miejskich.

Kontynuowana jest polityka uniezależniania się od tzw. ciężkich paliw kopalnych. Maroko postrzegane jest jako wiodący kraj w całej Afryce w zakresie realizowania projektów energii odnawialnej: słonecznej, wiatrowej i wodnej, czemu sprzyjają korzystne warunki naturalne na miejscu oraz duże zainteresowanie inwestorów zagranicznych. Udział energii odnawialnych w wytwarzaniu energii elektrycznej kraju ma wynieść 42 % w perspektywie 2020 r.

Maroko jest członkiem ONZ, Ligi Arabskiej (AL), Światowej Organizacji Handlu (WTO), Międzynarodowego Funduszu Walutowego (IMF), Unii Maghrebu Arabskiego (AMU), Banku Światowego (WB), Afrykańskiego Banku Rozwoju (AfDB), Islamskiego Banku Rozwoju (IDB), Europejskiego banku Rekonstrukcji i Rozwoju (EBRD). Posiada umowy o wolnym handlu z UE, USA, Turcją, a także z Egiptem, Tunezją i Jordanią (porozumienie z Agadiru) oraz krajami członkowskimi AL (umowa GAFTA).

2. Ramy prawno-traktatowe współpracy gospodarczej

a) UE–Maroko

Układ Stowarzyszeniowy podpisany w 1996 r., wszedł w życie w 2000 r. W roku 2008 KM, jako pierwszy z krajów EUROMED, uzyskało status zaawansowany w relacjach z UE.

b) Polska-Maroko (w zakresie kompetencji narodowych)

- Umowy międzyrządowe
 - o komunikacji lotniczej z 29.11.1969 r.; weszła w życie z dniem podpisania,
 - o międzynarodowych przewozach drogowych podpisana 01.02.1993 r.,
 - o popieraniu i wzajemnej ochronie inwestycji podpisana w Rabacie 24.10.1994 r.; weszła w życie 05.07.1999 r.,
 - w sprawie unikania podwójnego opodatkowania podpisana w Rabacie 24.10.1994 r.; weszła w życie 12.08.1996 r.,
 - o transporcie morskim z 20.05.1999 r.; weszła w życie 07.07.2004 r.,
 - o współpracy w dziedzinie turystyki z 05.05.2000 r.; weszła w życie 07.03.2003 r.
- międzyresortowe
 - między resortami gospodarki:
 - Deklaracja Ministra Gospodarki RP i Ministra Handlu Zagranicznego KM o wzajemnej współpracy podpisana w Warszawie 28.01.2010 r.
 - między ministerstwami rolnictwa :
 - Umowa o współpracy w dziedzinie kwarantanny i ochrony roślin podpisana 23.11.1995 r.
 - Konwencja sanitarno-weterynaryjna podpisana 23.11.1995 r.
 - między ministerstwami środowiska :
 - Umowa o współpracy w dziedzinie ochrony środowiska podpisana 05.05.2000 r.

3. Wymiana handlowa z Polską

<i>mln USD</i>	2014	2015	2016	2017	Dynamika % 2016 = 100	2018*	Dynamika % 2017 = 100
Eksport	433,2	317,9	309,2	255,2	82,6	366,2	143,5
Import	288,0	311,0	326,4	418,6	128,3	536,9	128,3
Obroty	721,2	628,9	635,6	673,8	106,0	903,1	134,0
Saldo	+ 145,2	+ 6,9	- 17,2	- 163,5		- 170,7	

*Zródło: GUS */ dane wstępne*

W latach 2009-14 wartość polsko-marokańskich obrotów handlowych systematycznie rosła, osiągając w 2014 r. rekordowo wysoki poziom 721 mln USD. W 2015 r. - wg danych podanych w USD - odnotowany został ponad 13 % spadek ich wartości, spowodowany widocznym spadkiem wolumenu polskiego eksportu do Maroka (o blisko 27 %).

Największy spadek nastąpił w pozycjach: pszenica – o 35 mln USD, tj. o 35 % w stosunku do 2014 r. (głównie wskutek podniesienia przez Maroko ceł importowych z 17,5 do 75 % *ad valorem* w następstwie rekordowych zbiorów zbóż na miejscu), samochodów osobowych (o 32 mln USD, 37 %) oraz węgla (o 32 mln USD, 70 %).

W roku 2016 nasza wymiana handlowa utrzymała się na podobnym poziomie, jak rok wcześniej. Zasadniczą różnicę stanowił fakt, iż saldo obrotów, korzystne dla Polski w poprzednich 5 latach, po raz pierwszy od 2011 r. okazało się dla nas ujemne. Zjawisko to znacznie pogłębiło się w 2017 roku – deficyt w naszych obrotach z KM wyniósł 163,5 mln USD. Wynikał on przede wszystkim z ograniczenia bądź wstrzymania sprzedaży towarów z następujących grup: produkty mineralne (spadek wartości dostaw o ok. 30 mln USD, gł. siarki i węgla), pojazdy samochodowe (spadek o ok. 14 mln USD) oraz produkty rolne (spadek o ok. 10 mln USD, gł. pszenica).

Z kolei, ponad 28 % wzrost w marokańskim eksporcie do Polski spowodowany był zwiększonymi przez nas zakupami pojazdów i części samochodowych (wzrost o ca 27 mln USD), produktów mineralnych (gł. fosforanów wapnia i rud miedzi, o 10 mln USD) oraz produktów roślinnych (mandarynki, winogrona, o blisko 10 mln USD).

W polskim eksporcie do Maroka w 2018 r. dominowały następujące grupy towarowe, stanowiące łącznie prawie ¾ naszych dostaw na ten rynek i przeważające również w latach wcześniejszych:

- urządzenia mechaniczne i elektryczne (gł. urządzenia dźwigowe, sprzęt AGD – pralki, suszarki, zmywarki, chłodziarki i zamrażarki, żelazka, kable i przewody elektryczne, aparatura odbiorcza dla TV, nośniki do zapisu danych, lampy żarowe, pompy) – 116,9 mln USD (wzrost o 47,3 mln USD, tj. o 68 % w stosunku do 2017 r.), 31,9 % udział w polskim eksporcie;
- środki transportu (gł. samochody osobowe i śmigłowce, części) – 60,0 mln USD (wzrost o 18,5 mln USD, tj. o 44,5 %), udział 16,4 %;
- produkty mineralne, głównie siarka – 42,3 mln USD (wzrost o 18,3 mln USD, tj. o 76,2 %), udział 11,6 %;
- tworzywa sztuczne, wyroby z kauczuku (gł. nowe opony, art. opakowaniowe) – 31,2 mln USD (wzrost o 4 mln USD, tj. o 14,8 %), udział 8,5 %;
- metale nieszlachetne i wyroby z metali nieszlachetnych (maszynki i ostrza do golenia, artykuły z aluminium, półprodukty z żeliwa i stali, elementy torowisk) – 23,1 mln USD (wzrost o 0,3 mln USD, tj. o 1,2 %), udział 6,3 %.

Wśród pozostałych, znaczących pozycji znalazły się: produkty przemysłu chemicznego (gł. kosmetyki, mydło, wody toaletowe) – 22,9 mln USD, tkaniny impregnowane – 10,4 mln USD, a dalej meble, papier i karton.

Import Polski z Maroka w 2018 r. zdominowany był – podobnie jak w poprzednich latach - przez pięć sekcji towarowych, które łącznie stanowiły ponad 90 % naszych zakupów:

- ✓ materiały i wyroby włókiennicze (gł. zestawy ubraniowe, okrycia wierzchnie, odzież sportowa, bielizna damska i pościelowa, dodatki) – 189,9 mln USD (wzrost o 53,2 mln USD, tj. o 38,9 % w stosunku do 2017 r.), 35,4 % udział w naszym imporcie;
- ✓ środki transportu (gł. samochody osobowe i ciężarowe, części i akcesoria) – 160,0 mln USD (wzrost o 62,7 mln USD, tj. o 64,3 %), udział 29,8 %;
- ✓ produkty mineralne (fosforany wapniowe, rudy miedzi i koncentraty) – 76,9 mln USD (spadek o 2,3 mln USD, tj. o 3,1 %), 13,8 % udział;
- ✓ produkty pochodzenia roślinnego (gł. pomidory, owoce cytrusowe, borówki, truskawki) – 41,3 mln USD (wzrost o 3,6 mln USD, tj. o 9,4 %), 7,7 % udział;
- ✓ obuwiu skórzane, z gumy i tworzyw sztucznych – 28,5 mln USD (import na poziomie 2017 r.), udział 5,3 %.

Ważnymi pozycjami w naszym imporcie były też urządzenia mechaniczne i elektryczne (przewody, kable, układy scalone, armatura) – 17,3 mln USD oraz produkty przemysłu chemicznego (głównie kwasy i nawozy fosforowe) – 12,2 mln USD.

Wg danych GUS **za 2 miesiące 2019 r.** polsko-marokańskie obroty handlowe osiągnęły wartość **148,4 mln USD** (wzrost o 6,4 % w porównaniu z analogicznym okresem 2018 r.), w tym polski eksport – **56,4 mln USD** (wzrost o 21,2 %), natomiast import – **92,0 mln USD** (spadek o 1,1 %).

4. Współpraca inwestycyjno-kapitałowa

Według danych NBP skumulowana wartość inwestycji z Maroka w Polsce na koniec 2017 r. była ujemna i wyniosła – 3,5 mln USD. Z kolei, Maroko jest po Liberii (raj podatkowy), a przed Senegalem, drugim największym odbiorcą polskiego kapitału w Afryce. Skumulowana wartość polskich BIZ w tym kraju na koniec 2017 r. wyniosła 66,8 mln USD.

Największym polskim inwestorem w Maroku jest firma Can-Pack SA będąca właścicielem fabryki puszek aluminiowych w Casablance, która wyposażona jest w nowoczesną linię produkcyjną o rocznej wydajności 650 mln sztuk. Linia ta dysponuje zdolnościami produkcyjnymi dochodzącymi do 950 mln puszek i producent zapewnia, że w przyszłości mają być one wykorzystywane w maksymalnym zakresie.

Perspektywicznymi obszarami, w których mogą inwestować polskie firmy są: przemysł spożywczy, przemysł maszynowy, przemysł chemiczny, projekty infrastrukturalne.

Członkostwo Polski w UE oraz międzynarodowych organizacjach gospodarczych umożliwia udział polskich przedsiębiorstw i ekspertów w przedsięwzięciach finansowanych ze środków unijnych oraz kredytów i pożyczek różnych instytucji i banków, jak na przykład Europejskiego Banku Inwestycyjnego, Europejskiego Banku i Rozwoju, Banku Światowego. Korzystne warunki prowadzenia działalności gospodarczej w Maroku oferują tworzone coraz liczniej na miejscu specjalne strefy ekonomiczne (np. strefa wolnościowa w Tangerze).

5. Dostęp do rynku

Wymianę handlową Polski z Marokiem reguluje Układ stowarzyszeniowy UE - Maroko, podpisany w 1996 r., który wszedł w życie 1 marca 2000 r. Zgodnie z jego postanowieniami, od tego dnia handel towarami przemysłowymi między UE a Marokiem został całkowicie zliberalizowany (dotyczyło to ponad 8 tys. pozycji taryfy celnej).

Z kolei w dn. 1.10.2012 r. weszła w życie umowa o dalszej liberalizacji handlu w zakresie produktów rolnych, przetworzonych produktów rolnych, ryb i produktów rybołówstwa między UE a Marokiem, wprowadzając natychmiastową liberalizację 55 % stawek celnych na towary pochodzące z Maroka oraz 70 % stawek celnych na towary unijne na przestrzeni 10 lat.

Od 1.11.2012 r. obowiązuje umowa ustanawiająca mechanizm rozstrzygania sporów, mająca zastosowanie do wszelkich sporów dotyczących naruszenia postanowień rozdziału II (Swobodny Przepływ Towarów) Układu stowarzyszeniowego.

W dniu 1 marca 2013 r. UE i Maroko rozpoczęły oficjalne negocjacje umowy **DCFTA**, tj. pogłębionej i kompleksowej umowy o wolnym handlu, co wynikało m.in. z przyznaniem Maroku w 2008 r. zaawansowanego statusu w stosunkach z UE (jako jednemu krajowi regionu MENA).

W 2014 r. UE i Maroko zakończyły negocjacje umowy dotyczącej oznaczeń geograficznych produktów (żywnościowych), która została parafowana w styczniu 2015 r. w Berlinie. Ponadto, w tym samym roku zakończono negocjacje umowy w/s rybołówstwa, ustalającej zasady współpracy, w tym kwoty połowowe na lata 2014-2018 (weszła w życie w lipcu 2014 r.).

W styczniu 2015 r. marokański urząd własności przemysłowej i handlowej OMPIC i europejskie biuro patentowe OEB podpisały konwencję, na mocy której począwszy od 1 marca 2015 r. Maroko uznaje patenty zarejestrowane w OEB i udziela im takich samych gwarancji prawnych, jak patentom marokańskim.

Wraz z wyżej wspomnianym całkowitym zniesieniem ceł na eksportowane do Maroka unijne towary przemysłowe, władze w Rabacie mogą wprowadzać rozwiązania, które miałyby ograniczyć import i chronić przemysł krajowy, zastępując istniejące do 1 marca 2012 r. cła rozmaitymi barierami o różnym charakterze (w chwili obecnej dotyczy to kilku pozycji towarowych).

Zdarzające się przypadki utrudnień w dostępie towarów unijnych do rynku Maroka do tej pory nie dotyczyły przedsiębiorców z Polski i nie miały negatywnego wpływu na nasz eksport. Problemy zgłaszane przez polskich przedsiębiorców dotyczą przede wszystkim ich bezpośrednich relacji z marokańskimi partnerami w ramach realizowanych transakcji handlowych (gł. braku lub opóźnień płatności za dostarczony towar, a w imporcie – braku wysyłki towaru lub jego nieodpowiedniej jakości).

6. Działania na rzecz rozwoju dwustronnej współpracy gospodarczej

W 2007 r. nastąpiło znaczne ożywienie dwustronnych kontaktów gospodarczych. Miały miejsce oficjalne wizyty: marokańskiego ministra rolnictwa i rozwoju wsi w RP oraz polskiego wicepremiera, ministra rolnictwa i rozwoju wsi w KM.

W 2008 r. wzajemne kontakty w sferze gospodarczej były sporadyczne, natomiast rok 2009 był szczególną okazją dla promocji polsko-marokańskiej współpracy z uwagi na przypadającą w nim 50. rocznicę nawiązania stosunków dyplomatycznych.

W lipcu 2009 r. przebywał w Polsce Minister Handlu Zagranicznego Maroka Abdellatif Maazouz. Dla towarzyszącej mu grupy biznesmenów Krajowa Izba Gospodarcza (KIG) zorganizowała Polsko-Marokańskie Forum Ekonomiczne. Podpisana została umowa o współpracy między Konfederacją Pracodawców Polskich (KPP) i Generalną Konfederacją Przedsiębiorstw Maroka (CGEM).

W styczniu 2010 r. przebywał w Polsce z wizytą oficjalną Premier KM, któremu towarzyszył m.in. Minister Handlu Zagranicznego. W jej trakcie podpisano Deklarację Ministra Gospodarki RP i Ministra

HZ KM o wzajemnej współpracy, ustanawiającą mechanizm polsko-marokańskich konsultacji gospodarczych.

W 2012 r. ważnym wydarzeniem była misja Krajowej Izby Gospodarczej z udziałem 14 polskich firm (zorganizowana wraz z WPHI Casablanca), połączona z uczestnictwem w międzynarodowych targach budowlanych SIB w Casablance.

W listopadzie 2013 r. z wizytą oficjalną w Maroku przebywała delegacja Ministerstwa Gospodarki pod przewodnictwem Podsekretarza Stanu Dariusza Bogdana, wraz z 20-osobową misją polskich firm zorganizowaną przez KIG. Przeprowadzono rozmowy z kierownictwem kilku resortów gospodarczych KM, w tym przemysłu, handlu, inwestycji i gospodarki cyfrowej, rolnictwa i rybołówstwa, mieszkalnictwa i polityki miast oraz największego przedsiębiorstwa Maroka, holdingu OCP - "Office Chérifien des Phosphates". Odbyły się też 2 fora biznesu – w Rabacie i Casablance, podpisane zostało MoU o współpracy pomiędzy PAIilZ i jej odpowiednikiem AMDI (Marokańską Agencją Rozwoju Inwestycji).

W grudniu 2014 r. w KM przebywała misja 17 polskich firm, towarzysząca oficjalnej wizycie Marszałka Senatu RP B. Borusewicza, zorganizowana przez KIG. Jej program obejmował: polsko-marokańskie fora gospodarcze w Casablance i Agadirze, spotkania b2b, spotkanie z merem miasta Meknès oraz wizyty studyjne w miejscowych firmach.

W 2016 r. w Maroku przebywały 3 ważne misje gospodarcze z Polski, tj. misja zorganizowana przez MSZ w trakcie konferencji klimatycznej ONZ-COP22 w Marrakeszu (listopad, 5 firm), misja gospodarcza Krajowej Izby Gospodarczej podczas międzynarodowego salonu budownictwa SIB w Casablance (listopad, 7 firm) oraz przygotowana przez BGŻ BNP Paribas misja gospodarcza dla 10 firm z Polski (grudzień).

7. Potencjalne dziedziny współpracy

Maroko należy do czołowych partnerów gospodarczych i handlowych Polski wśród państw arabskich i z kontynentu afrykańskiego. Do najważniejszych czynników sprzyjających dalszemu dynamicznemu rozwojowi i dywersyfikacji asortymentowej eksportu z Polski na rynek marokański należą:

- bardzo dobre stosunki polityczne pomiędzy obydwojoma krajami,
- uporządkowana baza prawno-traktatowa dwustronnych relacji gospodarczych,
- zaawansowany status Maroka w stosunkach z Unią Europejską i systematycznie liberalizowane zasady dwustronnej polityki handlowej,
- względna (na tle innych krajów regionu) stabilizacja polityczna Maroka,
- potencjał ekonomiczny kraju (w tym różnorodność i bogactwo zasobów naturalnych, znaczący sektor rolnictwa, rozwinięta infrastruktura o międzynarodowych standardach) i jego relatywnie korzystna sytuacja gospodarcza, realizowane reformy ekonomiczne i szerokie plany rozwoju społeczno-gospodarczego, wielkość i chłonność rynku wewnętrznego (blisko 34 mln mieszkańców), zawarte umowy o wolnym handlu z ponad 50 krajami umożliwiające dostęp do rynku ponad 1 mld konsumentów.

Maroko od 2000 r. wprowadza z powodzeniem wielopłaszczyznowe reformy gospodarcze, których celem jest modernizacja i rozwój kraju. Ich realizacja odbywa się w ramach szeregu programów i strategii sektorowych o wartości przekraczającej dziesiątki miliardów Euro, z których zdecydowana większość będzie kontynuowana w ciągu najbliższych kilkunastu lat.

Powyższe wymusza konieczność importu z zagranicy towarów, usług i nowoczesnych technologii oraz zaangażowania firm, inwestorów i specjalistycznej asysty technicznej z wysokorozwiniętych krajów.

Wśród potencjalnych obszarów i sektorów eksportu polskich towarów, współpracy handlowej i inwestycyjnej wymienić należy w szczególności:

- budownictwo i roboty publiczne (zwłaszcza mieszkalnictwo, infrastrukturę transportową, turystyczną, przemysłową, socjalną, edukacyjną),
- rolnictwo i rybołówstwo,
- łączność i telekomunikację,
- zaawansowane technologie informatyczne,
- energetykę (poszukiwania ropy i gazu, rozwój odnawialnych źródeł energii),
- górnictwo (sektor fosforytów, poszukiwania i eksploatacja minerałów, dostawy węgla dla elektrowni),
- ochronę zdrowia i przemysł farmaceutyczny (budowa i modernizacja infrastruktury, dostawa leków, wyrobów paramedycznych i sprzętu medycznego),
- ochronę środowiska (gospodarka odpadami, walka z pustyńnieniem, gospodarka wodna, walka z zanieczyszczeniem powietrza, itp.),

- środki transportu (tabor szynowy, autobusy, kutry rybackie),
- przemysł obronny.

Biorąc pod uwagę ofertę eksportową polskich firm, możliwości rozwoju współpracy mogą dotyczyć także dostaw maszyn i urządzeń oraz surowców i półproduktów dla różnych gałęzi przemysłu, wyrobów z tworzyw sztucznych oraz żywności i artykułów spożywczych.

Zasadniczymi elementami determinującymi rozwój wzajemnej współpracy gospodarczej są aktywność oraz konsekwentne działania przedsiębiorstw i instytucji, w tym zwłaszcza bezpośredni kontakt osobisty z potencjalnymi partnerami do współpracy, udział w targach, misje handlowe, uczestnictwo w organizowanych na miejscu przetargach na dostawy towarów i usług, prezentowanie konkurencyjnych cenowo ofert, itp. Skutecznym sposobem nawiązania relacji biznesowych z rynkiem marokańskim, dotarcia do szerokiej liczby potencjalnych klientów oraz promocji własnej oferty jest udział w organizowanych na miejscu imprezach targowo-wystawienniczych (organizacja własnego stoiska lub ich odwiedzenie).

8. Placówki dyplomatyczne i handlowe

➤ **Ambasada Rzeczypospolitej Polskiej w Maroku**

adres: 23, av. Oqbah, Agdal, B.P. 425, Rabat,

tel.: (+212-537) 77-11-73, 77-17-91, fax: 77-53-20, 77 85 66

e-mail: rabat.amb.sekretariat@msz.gov.pl, strona internetowa: www.rabat.msz.gov.pl

➤ **Ambasada Królestwa Maroka w Polsce**

adres: ul. Dąbrowskiego 72, 02-561 Warszawa

tel.: (22) 849 63 41, fax: (22) 848 18 40

e-mail: ambasadakrolestwamaroka@neostrada.pl